

Martijn J. Adelmund

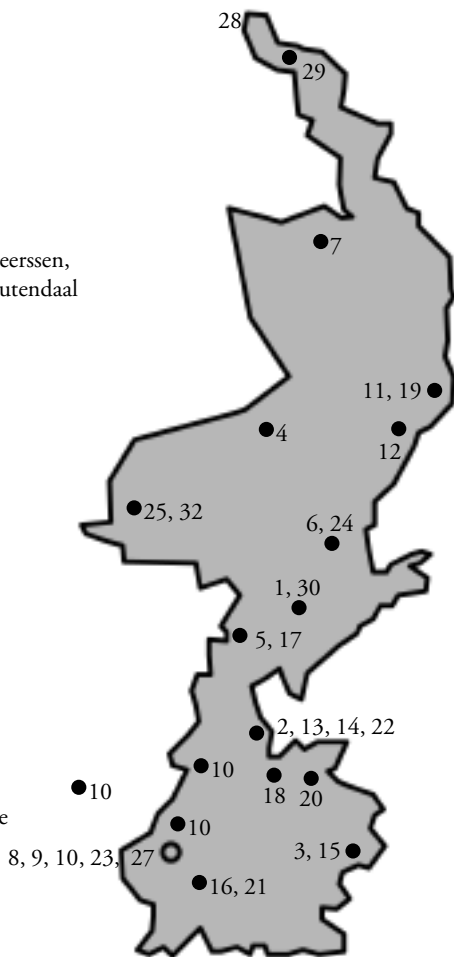
Mysteries in Limburg

A.W. Bruna Uitgevers B.V., Utrecht

*Voor Miep en de mensen
uit Limburg*

- 1 Montfort
- 2 Sittard
- 3 Kerkrade
- 4 Meijel
- 5 Echt
- 6 Roermond
- 7 Venray
- 8 Het Papenwater
- 9 Maastricht
- 10 Sweikhuizen, Meerssen,
Maastricht en Zutendaal
- 11 Venlo
- 12 Steyl
- 13 Sittard
- 14 Sittard
- 15 Kerkrade
- 16 Valkenburg
- 17 Echt
- 18 Schinnen
- 19 Venlo
- 20 Brunssum
- 21 Valkenburg
- 22 Sittard
- 23 Maastricht
- 24 Roermond
- 25 Weert
- 26 Druten
- 27 Maastricht
- 28 De Mookerheide
- 29 Middelaar
- 30 Montfort
- 32 Weert

Inhoud

Voorwoord 9

Ontdek de mysteries 11

1 Waarom Montfort zo'n rommeltje is 15

2 De kruizenregen in Sittard 17

3 Seriemoord in het ziekenhuis van Kerkrade 19

4 Reuzen in de Peel 23

5 Waarom de reuzen in Limburg zijn uitgestorven 29

6 Onze Lieve Vrouw in 't Zand te Roermond 35

7 Sint-Oda, patrones van Venray 39

8 Vissen met de duivel op het Papenwater in Wyck 43

9 De duivel en de molenaar in Maastricht 47

10 De vloek van de weerwolf 53

11 Een akelig geval te Venlo 61

12 De kabouters van de Spekberg bij Steyl 63

13 Het spook van de Heilige Rosa 65

14 De doolhof van Sittard 73

15 Sint-Barbara redt mijnwerkers bij Kerkrade 75

- 16 De pastoor en de bokkenrijders bij Valkenburg 79
- 17 De ketting van de bokkenrijders bij Echt 83
- 18 De Hells Angels in Schinnen 85
- 19 Spookverschijnselen in Venlo 91
- 20 De huilende Maria van Brunssum 95
- 21 De geheime gangen van burchtslot Valkenburg 101
- 22 De mysterieuze verdwijning van
Gerrie van A. uit Sittard 105
- 23 Een wonder in Maastricht 107
- 24 De heksenprocessen in Roermond 115
- 25 De behekste nonnen in Weert 119
- 26 Moord en zelfmoord te Maastricht 123
- 27 De Wilde Jacht op de Mookerheide 125
- 28 Kiste Trui van Mook en Middelaar 127
- 29 De verborgen schat bij spookkasteel Montfort 131
- 30 De fqih met het doekje 137
- 31 Sterke Jan en het spook in Weert 141
- Ontdek de mysteries (antwoorden) 147
- Dankwoord 151
- Verantwoording 153

Voorwoord

Limburg is een provincie vol mysteries.

Er is geen steen, geen boom, geen water zonder verhaal. Er leven draken in de bodem, kabouters in de bergen en de steden gonzen van geruchten over bokkenrijders, heksen en weerwolven. Van reuzen wordt nog maar weinig verteld. Iedereen weet toch dat die zijn uitgestorven sinds hun koning Halichem besloot nooit te gaan trouwen?

Folklore, zou je zeggen, maar ik noem het mysteries. Elk verhaal bevat namelijk een kern van waarheid en de waarheid is vaak opmerkelijker, gruwelijker of fantastischer dan je zou denken. Die kern van waarheid is het mysterie.

Zo is het slechts een kwestie van tijd voor de Hells Angels uit de gemeente Schinnen de nieuwe bokkenrijders worden. Over een jaar of honderd romantiseert men hun gruweldaden en wijst men naar hun voormalige hoofdkwartier in Oirsbeek. 'Daar begingen ooit de Nomads hun misdaden,' zal gefluisterd worden, 'tot ze boven, in wat toen het vergaderzaaltje was, hun eigen hoofdman en twee van zijn getrouwen omlegden. Hoe men daar ook stuurde en wette, ze konden de bloedsporen niet uitwissen.' En daar is dan geen woord van gelogen...

'Engelen des doods', zo noemt men tegenwoordig moorddadige verpleegkundigen. In het ziekenhuis van Kerkrade was

er een actief. Hoe zal daar over een eeuw op worden teruggekeken?

Zo bevat elk mysterieverhaal een kern van waarheid. Ik geloof daarom dat het in het jaar 1501 daadwerkelijk ‘kruizen regende’ in Sittard, en dat er een weerwolf woonde in Sweikhuizen, dat er kabouters woonden in de Spekberg bij Steijl en dat het ooit ’s zomers heeft gesneeuwd in Maastricht. Wellicht niet op de manier zoals het vandaag de dag verteld wordt, maar toch...

Voor deze bundeling selecteerde ik een dertigtal verhalen van Limburgse bodem, uiteenlopend van sprookjes tot moderne misdaadverhalen, allemaal mysteries of mysteries-in-wor-ding. De verhalen vinden plaats in het verleden, maar er is altijd nog iets in uw omgeving – een plek of voorwerp – dat eraan herinnert. Limburg is een land vol mysteries, die er op wachten om ontrafeld te worden. Met dit in het achterhoofd zult u de dagelijkse dingen vast met andere ogen bekijken.

Martijn J. Adelmund, augustus 2006

1 *Waarom Montfort zo'n rommeltje is*

Iedereen weet dat de aartsengel Gabriël de steden en dorpen van Limburg heeft gebouwd. Maar dat het historische Montfort zo'n rommeltje was, met de huizen zo schots en scheef door elkaar, valt hem echt niet aan te rekenen. Dat is de schuld van de duivel...

MONTFORT, AAN HET BEGIN DER TIJDEN, JOSEF COHEN – Limburg was eindelijk klaar, op de steden en dorpen na. Wie kon die laatste klusjes opknappen? Natuurlijk: de engel Gabriël.

‘Luister goed,’ zei de schepper, ‘hier heb je een zak vol met huizen en hoven en wegen. Doe je best, en verpest het landschap niet, want het is een van de mooiste streken der aarde.’ ‘Wees niet bang,’ antwoordde de engel Gabriël, ‘dat komt helemaal goed.’

Hij keek na of de zak goed dicht was. Hij knikte – het kon niet beter. Hij zat met een stevige knoop stevig dichtgebonden en er viel geen scheurtje te bekennen. Iedere huismoeder weet dat een klein gat gemakkelijker te stoppen is dan een groot, en je mag niets beginnen voor je alles goed hebt nagekeken. Wat vindt u daarvan?

Weet u wie het gehoord had dat Gabriël de steden en de dorpen in Limburg moest bouwen? Eigenlijk is het helemaal

niet goed zijn naam te noemen. Het was de duivel, en hij dacht bij zichzelf: ik laat geen kans voorbij gaan om Gabriël een poets te bakken.

En hij ging mee. Wat vlogen die twee vlug.

Hoe het kwam is niet gemakkelijk te zeggen. Misschien had Gabriël zijn hoofd er niet helemaal bij – misschien had Beëlzebub weer een van zijn duivelse listen toegepast – hoe dan ook, de engel merkte niet dat hij gevolgd werd, en in snelle vaart bereikten ze Limburg. Wat een land! Het is misschien wel het allermooiste op de hele wereld. Dat het daar Gabriël juist moest overkomen...

De duivel schoot naar voren en met een forse houw sloeg hij zijn scherp zwaard tegen de zak. Rits! Een scheur.

En daar tuimelden veertig huizen naar beneden, her en der verspreid.

Alle dorpen zijn netjes en ordelijk aangelegd, nietwaar, maar van Montfort is om deze reden niets terechtgekomen. Ga maar eens kijken in het land van Roermond.

En als Gabriël zijn hand niet gauw onder de scheur had gehouden, dan waren alle steden en dorpen in Limburg één ongeregelde, schots en scheef staande bende geworden.

Montfort valt tegenwoordig niet meer in zijn oorspronkelijke rommelige staat te bewonderen. In de Tweede Wereldoorlog werden de meeste gebouwen platgebombardeerd, en in de jaren vijftig kwamen er keurig rechte gebouwen voor in de plaats.

2 *De kruizenregen in Sittard*

In het jaar 1501 werd er in Sittard een wonderlijk verschijnsel waargenomen. Overal vielen er kruizen uit de lucht, op het linnengoed en de kleren, in diverse kleuren 'en van allerlei vormen'. En toen er door scholieren op Sint-Jorisdag een processie werd gehouden regende het in Sittard – en ook elders – zwarte, rode, en groene kruizen...

1501, SITTARD, DOOR OVERLEVERING BEKEND – De kruizenregen in Sittard. Een verklaring voor dit wonder is moeilijk te geven. Maar voor vergelijkbare verschijnselen hoeven we niet ver te zoeken.

In 1666 regende het vissen in Kent. Er zijn verder honderden beschrijvingen bekend van vallend bloed, olieachtige substanties, wormen en zelfs levende kikkers – allerlei zaken die niet uit de lucht naar beneden behoren te vallen. De vreemde gevallen zijn ons overgeleverd door de inspanningen van de zonderlinge Amerikaanse verzamelaar Charles Fort (1874-1932).

Toen er een familielid stierf kreeg Fort uit de erfenis een klein inkomen dat hem genoeg vrijheid verschafte om zijn dagen te slijten in de bibliotheek te New York en soms over de Atlantische oceaan te vliegen naar de Britse Museum-bibliotheek. Daar verzamelde hij duizenden berichten over abnor-

male zaken vanuit de gehele wereld. Hij zou blij geweest zijn met de kruizenregen in Sittard.

In zijn *Book of the Damned* (1934) beschrijft hij honderden vreemde regens. Gekleurde regens zoals in Sittard (vooral zwarte, gele en rode) zijn daarvan nog het minst opmerkelijk. En kruizen zijn ook zo vreemd nog niet: hij registreert zelfs een regen van stenen met inscripties!

Als we Forts bonte verzameling erop naslaan, wordt het een stuk gemakkelijker om de gebeurtenissen van 1501 in Sittard te geloven...

3 Seriemoord in het ziekenhuis van Kerkrade

‘Engelen des doods’, zo noemt men ziekenverzorger die zich schuldig maken aan moord op hun patiënten. Dit angstaanjagende scenario: bang te moeten zijn voor de handen die voor u moeten zorgen, is in boeken een apart genre: medische thrillers. Schrijvers als Robin Cook zijn er groot door geworden. Maar fictie blijkt soms niet onder te doen voor de gruwelijke praktijk. In de Luckerbeidekliniek te Kerkrade had Frans H. ten minste acht moorden op zijn geweten...

KERKRADE, 1975, DOOR GUY VAN GESTEL – Een dikke veertigjarige hoofdverpleger met een schoonmaakneurose, beter kun je Frans H. op het ogenblik van zijn arrestatie in 1975 niet omschrijven. Zijn superieuren zien in hem de ideale ziekenverzorger: een noeste werker die betrokken is bij zijn patiënten. Maar zijn collega’s weten dat Frans nette zalen belangrijker vindt dan de gezondheid van bejaarden. De uitdrukking ‘opgeruimd staat netjes’ dient in zijn geval zeer letterlijk te worden genomen. Hij maakt zich schuldig aan ten minste acht insulinemorden.

Tussen december 1968 en augustus 1975 ligt het dodental in het ziekenhuis van het Limburgse Kerkrade opmerkelijk hoog. Toeval of niet, het ‘surplus’ aan sterfgevallen doet zich

bijna helemaal voor tijdens de dagdiensten van Frans H. Wanneer op 4 augustus 1975 een zoveelste patiënt wegglijdt in een coma en even later overlijdt, weigert de dienstdoende arts een overlijdensattest af te leveren. Hij vraagt om een onderzoek. De verdenking valt op de dan veertigjarige Frans H. Bij hem thuis worden gouden ringen en lege portefeuilles aangetroffen die aan enkelen van de slachtoffers toebehoorden...

Voor het eerst tijdens een dergelijke zaak worden gegevens met de computer verwerkt. Een uitdraai geeft voor de afgelopen zeven jaar liefst 259 verdachte overlijdensgevallen. De cijfers zijn verdacht omdat ze ver boven het gewone jaargemiddelde liggen. Frans H. heeft dan reeds vijftien moorden opgebiecht, een bekentenis die hij even later weer intrekt. Zijn advocaat volgt tijdens het proces de piste van de 'genadige dood'. Frans zou zijn patiënten nodeloze pijn hebben willen besparen.

De officier van justitie laat niets van die redenering heel. Frans H. diende zijn patiënten insuline toe, allesbehalve een pijnstillertje. Bij diabetespatiënten herstelt een insuline-injectie de bloedsuikerspiegel in het bloed. Bij anderen kan een overdosis gruwelijke pijnen en stuip trekkingen veroorzaken en ten slotte leiden tot een diabetische coma waaruit men nooit meer ontwaakt. Meestal wekt zo'n overlijden geen achterdocht, omdat het griezelig sterk op een 'klassieke' hersenbloeding lijkt.

Het is welhaast de perfecte moord. Insuline kan na de dood nauwelijks meer in het lichaam worden getraceerd. Daarom worden na de aanhouding van Frans H. geen ontgravingen of autopsies bevolen.

Heel even wordt in het ziekenhuis waar Frans werkt de nonchalante verstrekking van insuline in twijfel getrokken. Maar doordat veel patiënten ouderdomsdiabetes hebben, is insuline in de meeste ziekenhuizen nu eenmaal ruim voorradig

en was het voor Frans H. een koud kunstje om de nodige voorraden in te slaan.

Van enige barmhartigheid is bij 'dikke Frans' geen sprake. Hij ontkracht zelfs het pleidooi van zijn advocaat door zich publiekelijk tegenstander te verklaren van euthanasie. Tijdens de verhoren geeft hij bovendien toe een aantal patiënten het zwijgen te hebben opgelegd om van een rustig weekend te kunnen genieten. Getuigen schilderen hem af als een dominante man.

In 1976 en 1977 buigen rechtbanken in Den Bosch en Maastricht zich over het dossier. In eerste aanleg wordt Frans H. schuldig bevonden aan negen moorden, in hoger beroep worden minder moorden bewezen geacht en komt hij ervan af met een gevangenisstraf van achttien jaar.

Frans H. is inmiddels weer op vrije voeten. Het is niet bekend wat er van hem is geworden. Wellicht werkt hij in een ziekenhuis in uw buurt...

4 Reuzen in de Peel

In het Limburgse Meijel, in de Peel, woonden vroeger opmerkelijk veel lange mensen, reuzen zou je kunnen zeggen. Het dorp diende als vluchtplaats voor de ronselaars van de Pruisische koning, die voornamelijk op zoek waren naar flinke kerels van twee meter lang. Veel van de lange mannen vestigden zich er, trouwden en kregen kinderen. Dit is een van de mogelijke verklaringen van de reuzenverhalen zoals hieronder, die nog altijd in Limburg worden verteld...

DE PEEL, IN EEN VER VERLEDEN, DOOR AREND VAN DAM – Vroeger woonden er veel reuzen in Limburg. Vooral in de Peel. Dat het er drassig en nat was, deerde hen niet. Met hun lange benen sopten ze door het moerasgebied zonder dat hun knieën nat werden.

Als de reuzen zin hadden om de handen uit de mouwen te steken, groeven ze beken en rivieren. Zo zijn, door reuzenhanden, de Maas en de Rijn ontstaan.

Het bewerken van het land lieten de reuzen liever aan de kleine mensjes over. Voor ploegen, zaaien en oogsten hadden de reuzen geen tijd.

Niet alle natuurverschijnselen hadden de Limburgse reuzen in de hand, want bijna jaarlijks zette de grillige Maas de velden blank en ging de oogst verloren.

‘Dat kan zo niet langer,’ zei de oude reus op een dag tegen zijn zoons.

Onnozel als reuzenkinderen soms kunnen kijken, keken de zoons hun vader aan.

‘Jullie moeten de bedding van de rivier zo ver uitdiepen dat het water voortaan binnen de oevers blijft,’ zei de oude reus.

De jongens pakten hun spaden en begonnen te spitten dat het een lieve lust was.

Diezelfde avond was het werk gedaan. Voor zij naar huis terugkeerden, schraaptten zij met hun spaden de vette klei van hun klompen. Zo ontstond de Weverlose Berg, die nog altijd vlak bij het stadje Venray te vinden is.

Jammer genoeg zijn de reuzen op een dag verdwenen. De mensen zagen geen kans hun werk voort te zetten. En zo kan het gebeuren dat tegenwoordig de Maas weer regelmatig buiten haar oevers treedt.

Een andere reus, die door veel mensen de Peelreus werd genoemd, had vijf zoons. Het waren kerels als bomen. Maar ondanks hun tomeloze kracht lagen de jongens meestal in een diepe kuil tussen de blinkende zandheuvels te luieren.

De oude Peelreus probeerde een manier te bedenken om zijn luie zoons in beweging te krijgen en zei op een dag: ‘Ik zou wel eens willen weten wie van jullie de sterkste is. Laat maar eens zien wat jullie kunnen.’

De oudste zoon kwam langzaam overeind. Hij ging staan en stak zijn armen in de lucht. Met zijn handen dreef hij de wolken tezamen als een schaapherder zijn kudde.

De vader en de andere zoons gromden instemmend. Het was een indrukwekkend schouwspel.

Toen was de tweede zoon aan de beurt. Deze zoon liet het donderen en bliksemen. Tot aan de horizon waren de bliksemschichten te zien. De lucht stond in vuur en vlam.

De vader en de andere zoons gromden instemmend. Het was niet niks wat hun werd voorgeschoteld.

Toen was de derde zoon aan de beurt. Deze zoon had zich toegelegd op het beheersen van de wind. Hij liet een storm opsteken die over de velden en door de bossen joeg, zodat zware takken afbraken en jonge dennen als rietpluimen bo-gen.

De vader en de andere zoons luisterden naar het gebulder van de wind en gromden instemmend.

Toen was de vierde zoon aan de beurt. Deze zoon kon dansen als geen ander. In een dolle dans wervelde hij omhoog en liet zo een spoor van vernieling achter in de graanvelden.

De vader en de andere zoons keken instemmend toe en gromden tegen de jongste zoon: 'Probeer dit alles maar eens te overtreffen!'

De jongste zoon, die zoals veel jongste zoons veel minder groot en gespierd was dan zijn broers, liet zich op zijn hurken zakken en blies een vlammetje aan.

De vader en de andere zoons sloegen zich lachend op de knieën.

Maar het vlammetje groeide en groeide en plotseling laaide het op tot een bulderend vuur dat de hele heide over joeg.

Geschrokken begon de oudste zoon de wolken bijeen te drijven. De tweede zoon doorboorde ze met zijn bliksemschichten. De derde en de vierde zoon bundelden hun krachten om een flinke tegenwind op te wekken die ervoor moest zorgen dat de wolken zich boven het allesverzengende vuur zouden legen.

Toen het avontuur goed was afgelopen, riep de vader zijn jongste zoon tot overwinnaar uit. De andere zoons gromden van woede, maar moesten toegeven dat hun jongere broer hen te slim af was geweest.

Bij Maastricht, boven op de Sint-Pietersberg, woonde vroeger een reuzenvader met zijn reuzendochter. Ze waren zo groot als twee bomen op elkaar.

De vader had zijn dochter streng verboden ooit van de berg af te dalen naar het dal.

Dag in dag uit keek het meisje naar de stipjes die in de verte bewogen. Het waren de boeren met paard en wagen die er in de ogen van het meisje uitzagen als speelgoed.

Wat verlangde het kind ernaar de berg te verlaten en met de speelgoedpaardjes en -karretjes aan de gang te gaan!

Op een dag, toen haar vader weg was, kon ze het niet meer uithouden en wandelde de berg af.

In het dal gekomen verzamelde ze alle paardenwagens die ze kon vinden in haar schort en liep snel de berg weer op.

Toen de grote reus thuiskwam, had ze alles wat ze gevonden had op de tafel uitgestald.

‘Kijk eens, vader, wat een prachtig speelgoed ik gevonden heb!’ riep ze uit.

De vader ontstak in woede. ‘Ik wil dat je alles meteen weer terugbrengt.’

Beteueterd pakte het meisje de boertjes, de paardjes en de karretjes op, borg ze in haar schort en liep er op een drafje mee de berg af. Beneden aangekomen schudde ze, braaf als ze was, haar schort uit boven het veld.

Niet alleen boven op de berg woonden reuzen, ook het binnenste van de Sint-Pieter werd door reuzen bewoond. De Limburgers noemden dit volk de Mergelreuzen. Ze waren van een bloeddorstig soort, wat wel blijkt uit het volgende verhaal.

Op een dag ging barones Van Dorpff met haar vier kinderen uit. Ze reed in haar koets, getrokken door vier paarden, door het Limburgse land. Aan de voet van de Sint-Pietersberg begonnen de wielen van de koets plotseling weg te zakken. De koets, de koetsier, de paarden, barones Van Dorpff en haar vier kinderen; alles verdween in een groot gat in de grond.

Zo moet het wel gegaan zijn, want van de barones en haar kinderen is nooit meer iets vernomen. Wel vonden de boeren een groot gat in de grond. Groot genoeg om een koets met vier paarden in te laten verdwijnen.

Wat er met de barones en haar kinderen is gebeurd? Die zijn natuurlijk met huid en haar verslonden door de Mergelreuzen. Zelfs van de koets en van het tuig is nooit iets teruggevonden. Kun je nagaan hoe hongerig die reuzen waren!

Waar al die reuzen gebleven zijn? Ze zijn uitgestorven. Dat komt door de reuzenkoning die weigerde te trouwen met een reuzin die hem de oren van het hoofd kletste.

In die dagen was het de gewoonte dat een koning samen met zijn aanstaande koningin een eigen woning zou uitgraven.

Ook de laatste koning van de reuzen in Limburg ging met zijn verloofde aan de slag. Ze groeven van de vroege ochtend tot de late avond. Dag in dag uit, jaar in jaar uit.

Na tien jaar vloog er op een dag een vogel voorbij.

‘Kijk eens,’ zei de toekomstige koningin. ‘Daar vliegt een kraai.’

‘Dat is geen kraai, dat is een spreeuw,’ zei de koning. ‘Werk liever door in plaats van zoveel te praten.’

En ze groeven verder aan hun paleiselijke hol.

De dagen regen zich aaneen. En ook de jaren.

Tien jaar later, het hol begon al aardig op te schieten, richtte de aanstaande koningin zich op, krabde zich achter de oren en zei: ‘Ik geloof toch dat het een kraai was.’

‘Kom, kom,’ zei de koning kwaad. ‘Denk je dat ik ervoor voel om met zo’n kletskaus in het huwelijk te treden?’

En zo komt het dat de koning van de reuzen nooit is getrouwd. Het hol bleef onvoltooid. De andere reuzen volgden braaf het voorbeeld van hun koning. Want wie wil er nou het leven delen met een vrouw die je de oren van het hoofd kletst?

Meer over de reuzenkoning en zijn mislukte huwelijk leest u in het hierop volgende verhaal.